Силабус курсу
«Інтелектуальна історія України XIX – першої третини XX століття: постаті, соціокультурне середовище, здобутки»
2019-2020 навчального року

Назва курсу	Інтелектуальна історія України XIX століття.
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Історичний факультет; кафедра новітньої історії України імені Михайла Грушевського.
Галузь знань, шифр та назва спеці альності	Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність 032 Історія та археологія.
Викладач курсу	Мудрий Мар'ян Михайлович, кандидат історичних наук, доцент
Контактна інформація викладачів	m_mudryi@yahoo.com, m_mudryi@ukr.net
Консультації по курсу відбуваються	Вівторок, 11:00-13:00 год. (кафедра новітньої історії України імені Михайла Грушевського, ауд. 333); он-лайн консультації m_mudryi@yahoo.com, m_mudryi@ukr.net
Сторінка курсу	Сторінка кафедри
Інформація про курс	В основу навчального курсу покладено розуміння інтелектуальної історії як окремої історичної дисципліни, об'єктом вивчення якої є людина (люди) минулого, яка розглядається під кутом зору, як вона (вони) «конструювала» політичний, економічний, релігійний, національний та інші сеґменти суспільного життя. Інтелектуальна історія вивчає історичні аспекти творчої та інтелектуальної сфери людської діяльності через культуру, біографію та соціокультурне оточення їх носіїв, включаючи її умови, форми і результати. Об'єктом інтелектуальної історії є процес «конструювання» культури (у широкому розумінні цього поняття) у свідомості людей минулого.
Коротка анотація курсу	В основу вивчення курсу покладено використання поняття «інтелектуальна історія» в освітній і науковій роботі та застосування методологічних підходів інтелектуальної історії до історії України XIX століття. У курсі охарактеризовано українське «національне відродження» першої половини XIX ст. в контексті загальноєвропейських інтелектуальних течій; визначено ідейні основи українського руху в Російській імперії та Австро-Угорській монархії в другій половині XIX ст.; охарактеризовано філософсько-світоглядні засади діяльності та соціальне призначення університетських осередків, церковних інституцій тощо; визначено сутність і зміст поняття «національна культура»; узагальнено образ та індивідуальні риси українського інтелігента, інтелектуала XIX ст.

Мета та цілі курсу	Мета курсу полягає у вивченні дефініцій «інтелектуальна історія» та методологічних підходів інтелектуальної історії; висвітленні українського «національного відродження» в контексті Європейської історії кінця XVIII – першої половини XIX ст.; ідейних основ українського руху другої половини XIX ст.; культурно-інтелектуальної історії України XIX ст. та образів українського інтелігента – інтелектуала того часу.

Література для вивчення дисципліни	*Андрєєв В.* Інтегральний напрям сучасної історіографії: інтелектуальна історія // Ейдос (Київ). – 2005. – Вип. 1. – С. 17–23.
	Верменич Я. Історія ідей та криза історизму // Ейдос (Київ). – 2005. – Вип. 1. – С. 24–27.
	Зашкільняк Л. Інтелектуальна історія: спроба конвенції (деякі методологічні міркування) // Ейдос (Київ). – 2005. – Вип. 1. – С. 28–35.
	Калакура Я. С. Класифікація джерел інтелектуальної історії України // Історичний архів (Миколаїв). – 2012. – Вип. 8. – С. 106–113.
	Колесник І. Культурно-інтелектуальна історія як дзеркало «нової наукової революції» // Ейдос (Київ). – 2005. – Вип. 1. – С. 36–45.
	Колесник І. Українська історіографія в полі національної історії: Modern of Postmodern? // Ейдос (Київ). – 2005. – Вип. 1. – С. 227–246.
	Колесников К. Історіографічний постмодернізм: нова інтелектуальна історія // Ейдос (Київ). – 2005. – Вип. 1. – С. 46–60.
	Репина Л. Интеллектуальная история на рубеже XX–XXI веков // Новая и новейшая история (Москва). – 2006. – № 3. – С. 12–22.
	Репина Л. П. Опыт междисциплинарного взаимодействия и задачи интелектуальной истории // Диалог со временем. Альманах интеллектуальной истории. – Москва, 2005. – Вып. 15. – С. 3–14.
	Смолій В. Інтелектуальна історія: спроба конвенції // Ейдос (Київ). – 2005. – Вип. 1. – С. 3–16.
	Венгерська В. О. Інтелектуали в XIX ст.: феномен множинних лояльностей // Інтелігенція і влада. Серія: Історія (Одеса). – 2011. – Вип. 21. – С. 17–27.
	Вульпіус Р. Релігія та національний рух у Східній Україні. Роль православного духовенства у «націотворенні» (кінець XIX – початок XX століття) // Ковчег: Науковий збірник із церковної історії. – Львів, 2001. – Число 3. – С. 321–333.
	Грабович Г. Поет як міфотворець. Семантика символів у творчості Тараса Шевченка / Перекл. з англ. С. Павличко. Друге виправлене й авторизоване видання. – Київ, 1998.
	Грицак Я. Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856–1886). – Київ, 2006.
	Грицак Я. Руслан, Богдан і Мирон: три приклади

конструювання ідентичності серед галицьких русино-українців // Україна модерна (Київ–Львів). – 2003. – Число 8. – С. 25–50.

Гундорова Т. ПроЯвлення Слова. Дискурсія раннього українського модернізму. – Київ, 2009.

Дашкевич Я. «Весна народів» 1848 року та її передісторія в Україні // Вісник Львівської комерційної академії. Серія – гуманітарні науки. – 2000. – Вип. 3. – С. 5–13.

Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі XIX–XX століть: соціально-політичний портрет. – Київ, 1993.

Когут З. Коріння ідентичности. Студії з ранньомодерної та модерної історії України / Перекл. з англ. С. Грачової та ін.; Наук. ред. Т. Курила та ін.; Післямова В. Кравченка. – Київ, 2004.

Колесник І. І. Українська культура та історіографія: історія ментальностей // Український історичний журнал (Київ). – 2002. – № 1. – С. 26–37.

Колесник І. І. Інтелектуальне співтовариство як засіб леґітимації культурної історії України. XIX століття // Український історичний журнал (Київ). – 2008. – № 1. – С. 169–193.

Кондратюк К. Українська історіографія XIX – початку XX століть: основні напрями і концепції. – Львів, 2002.

Куций І. Українська науково-історична думка Галичини (1830–1894 рр.): рецепція національної історії. – Тернопіль, 2006.

Лисяк-Рудницький І. Інтелектуальні початки нової України // Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: У 2-х томах / Відп. ред. Ф. Сисин; Упорядн. Я. Грицак. – Київ, 1994. – Т. 1. – С. 173–191.

Мозер М. Мовне відродження галицьких українців (1772–1848/49 рр.) у центральноєвропейському контексті // Міхаель Мозер. Причинки до історії української мови. Вид. третє перегл. і поправл. / За заг. ред. С. Вакуленка. – Вінниця, 2011. – С. 303–331.

Мудрий М. Формування новочасної національно-політичної культури українського суспільства Галичини (проблема зовнішніх моделей) // Вісник Львівського університету. Серія історична. – 2003. – Вип. 38. – С. 115–147.

Плохій С. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій / Авториз. пер. з англ. М. Климчука. – Київ, 2013.

Райківський І. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини XIX століття. – Івано-Франківськ, 2012.

Середа О. Національна свідомість і політична програма ранніх народовців у Східній Галичині (1861–1867) // Вісник Львівського університету. Серія історична. – 1999. – Вип. 34. – С. 199–214.

Скринник М. А. Наративні практики української ідентичності: Доба Романтизму. – Львів, 2007.

Сухий О. Від русофільства до москвофільства (російський чинник у громадській думці та суспільно-політичному житті галицьких українців у XIX столітті). – Львів, 2003.

Турій О. «Українська ідея» в Галичині в середині XIX століття // Україна модерна (Львів). – 1999. – Число 2–3 (за 1997–1998 рр.). – С. 59–75.

	Україна. Процеси націотворення / Упор. Андреас Каппелер; пер. з нім. – Київ, 2011. *Химка І.* Релігія й національність в Україні другої половини XVIII – XX століть // Ковчег: Науковий збірник із церковної історії (Львів). – 2003. – Число 4: Еклезіяльна й національна ідентичність греко-католиків Центрально-Східної Европи / Відп. ред. О. Турій. – С. 55–66. *Шпорлюк Р.* Українське національне відродження в контексті європейської історії кінця XVIII – початку XIX століть // Україна: наука і культура (Київ). – 1991. – Вип. 25. – С. 159–167. *Ясь О. В.* Традиції великих історичних наративів у світлі культурних епох кінця XVIII – XX ст. // Український історичний журнал (Київ). – 2012. – № 5. – С. 6–38.
Тривалість курсу	90 годин
Обсяг курсу	48 годин аудиторних занять; з них 32 год. лекцій, 16 год. практичних занять, 42 год. самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде: **Знати**: що таке «інтелектуальна історія» та її роль у процесі інтеграції суспільних наук; основні етапи національної «інтелектуальної історії XIX ст.» - українське «національне відродження» першої половини XIX ст., ідейні основи українського руху другої половини XIX ст.; культурно інтелектуальну історію України XIX ст. та місце в ній українського інтелігента/інтелектуала. **Вміти:** використовувати в освітній і науковій роботі поняття «інтелектуальна історія та застосовувати методологічні підходи інтелектуальної історії до історії України XIX століття: характеризувати «українське «національне відродження» першої половини XIX ст.; визначати ідейні основи українського руху в Російській імперії та Австро-Угорській монархії другої половини XIX ст.; характеризувати філософсько-світоглядні засади праці університетів та церковних інституцій; описувати складові «національної культури»; визначати образ інтелігента / інтелектуала XIX ст.
Ключові слова	Інтелектуальна історія, українське «національне відродження», український рух, культурно-інтелектуальна історія, український інтелігент / інтелектуал.
Формат курсу	Очний.
Теми	1. Що таке інтелектуальна історія? 2. Українське «національне відродження» в контексті європейської історії кінця XVIII – першої половини XIX ст. 3. Ідейні основи українського руху в другій половині XIX ст 4. Культурно-інтелектуальна історія України XIX ст.

	5. Український інтеліґент / інтелектуал XIX століття: узагальнений образ та індивідуальні риси
Підсумковий контроль, форма	Іспит, комбінований.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з історії України та всесвітньої історії, достатніх для прийняття категоріального апарату інтелектуальної історії.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, лекції-презентації; практичні заняття, дискусії.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу здійснюється з використанням загальновживаних програм і оперативних систем.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	- За результатами відвідування лекцій (максимально) – 16 балів; - за результатами практичних занять (максимально) – 34 бали; - за результатами іспиту (максимально) – 50 балів.
Питання до заліку чи екзамену	1. Термін «інтелектуальна історія». Напрями інтелектуальної історії: англо-американська «інтелектуальна історія», французька «історія ментальностей», німецька «історія понять». «Кембриджська школа» досліджень інтелектуальної історії. Інституційне оформлення інтелектуальної історії: «Міжнародна асоціація інтелектуальної історії» (International Society of Intellectual History). 2. Роль інтелектуальної історії у процесі міждисциплінарного кооперування та інтеґрації суспільних наук: зв'язок інтелектуальної історії з філософією, політичною теорією, культурною історією, соціологією. 3. Історія України XIX століття в перспективі методологічних підходів інтелектуальної історії. Джерела з інтелектуальної історії України XIX століття. 4. Вплив Французької революції на ідейний клімат Центрально-Східної Європи. Принцип суверенітету нації. Вплив німецького Романтизму на розвиток українського національного руху. 5. Тяглість козацького (малоросійського) патріотизму. Українські автономісти під час російсько-французької війни 1812 року. Історичні наративи як спосіб леґітимізації народу-нації. Українське масонство. 6. Харківські романтики. «Ідеологічна» функція літературної творчості Івана Котляревського і Тараса Шевченка. 7. Ідея слов'янської взаємності та «український месіанізм». Кирило-Мефодіївське товариство. «Руська трійця» та ідейні передумови революції 1848 року. 8. «Українське питання» у баченні російської та австрійської влади й громадськості. 9. Народництво («народолюбство») як світоглядна основа українського руху в Російській імперії. Концептуалізація національної історії: історіософія Миколи Костомарова,

	Володимира Антоновича, Михайла Грушевського. Світогляд, історіософія та ідеологія Пантелеймона Куліша. 10. Політичні ідеї Михайла Драгоманова. «Культурницька» і «політична» течії в українському русі. Ідея національної єдності українців. 11. Національно-політичні орієнтації українського суспільства в Галичині, на Буковині й Закарпатті: полонофільство, русофільство («москвофільство»), українофільство. 12. «Соціалізація» національної ідеї в Галичині. Філософський світогляд Івана Франка. «Націоналізація» селянства. 13. Поняття «національної культури». Ментальні риси української культури. 14. Університети на Україні (Харківський, Київський, Одеський, Львівський, Чернівецький): освітнє, наукове та соціальне призначення. 15. Новочасні світоглядні та культурно-мистецькі течії (класицизм, романтизм, реалізм). Ранній український модернізм. 16. Роль Церкви й духовенства у формуванні основ новочасного українського суспільства. 17. Український інтелігент / інтелектуал XIX століття: узагальнений образ та індивідуальні риси.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.